

2026. január 23. péntek – 5786. svát 05.

www.frankel.hu

péntek 18:00 | gy. gy. 16:13 | szombat 10:00 | havdala 17.22

84/12

BO

(II. Mózes 10.1. – 13.16.)

Megkezdődik az egyiptomi dráma végkifejlete. Az utolsó három csapás térdre kényszeríti a Fáraót, aki most már kiengedi a rabszolgáiban sínylődő zsidó népet. Ő még azt hiszi hogy azok csupán “háromnapos szabadságra” mennek, hogy Istenüknek áldozzanak, de a nép tudja az igazat, és emelt fővel vonul ki a szabadságba.

„**Menj be**”, mármint a Fáraóhoz, Egyiptom uralkodójához, hogy figyelmeztess, amennyiben tovább makacskodik, következik a nyolcadik csapás, a sáskák. A keleti szél valóban a sáskák sokaságát hozta, elborítva az országot. Annyi volt a rovar, hogy lapátolni lehetett. Először fordult elő a történet során, hogy megszólalt a fáraó környezete, akik javasolták, hogy hallgatni kellene Mózes szavára. Már-már úgy látszott, a fáraó is megingott, de amikor a nyugati szél megszabadította az országot a sáskáktól, megkeményedett az uralkodó szíve és nem bocsátotta el Izraelt Egyiptomból. Kilencedik csapásként sötétség borult Egyiptomra, de olyan sűrű sötétség, hogy a mozgást is korlátozta. De a zsidó lakta Gósem földjét nem érintette a csapás. A tudósok tudni vélik hogy napfogyatkozás volt a térségben, még a pontos időpontját is lejegyezték, időszámítás előtt 1335. március 13.-án csütörtöki nap történt az esemény. Ugyanez a vélekedés szerint a leírt három napot úgy kell értelmezni, hogy a napfogyatkozás egy napig tartott, de dermesztő, bénító hatása három napot is kitett. A tizedik csapás bizonyult a legerősebbnek: az elsőszülöttek halála. Bárány vérével jelölték meg Izrael fiai a házaikat, amelyeket elkerült a vész, a halál. A kivonulás hónapja, Niszán lett, az első a hónapok között. Sokáig innen számították az év kezdetét. Mivel megállapították a bölcsék az első embernek, Ádámnak születése pontos dátumát, Tisri, a hetedik hó elsejét, ez lett a világ teremtésének elfogadott időpontja és az év első napja. A királyok új éve változatlanul Niszán maradt. Ádár hónapban került új király a trónra, a következő Niszán hónapban már azt írta: „Királyságom második évében”.

Hetiszakaszunk folytatja a tíz csapás leírását, amit a fáraó nyakasságáért bocsátott Egyiptomra az Örökkévaló. A nyolcadik csapás a sáskajárás volt, amit három napig tartó sötétség követett. A fáraó mindkét esetben nyakas maradt. “Isten megkeményítette a fáraó szívét s nem volt hajlandó elengedni Izrael fiait.” Ez a mondat felteszi az olvasóban a kérdést: hol itt a szabad választás jó és rossz között? Ha Isten keményíti meg a szívét, miért bűnös a fáraó? De ha figyelmesen vizsgáljuk meg a tíz csapás elbeszélését, azt láttuk, hogy az első ötnél ez áll: “Megkeményedett a fáraó szíve és nem hallgatott rájuk.” Miután ötször egymás után a fáraó maga makacskodott, Isten “segítette” őt a további makacskodásban. A szabad akarat kérdésében a valóság is erre mutat. Ha valaki megszokta a bűnt, többé-kevésbé elveszíti szabad akaratát. Az erős dohányos, a kábítószerkehez szokott egyén nem képes saját erejéből felhagyni szenvedélyével. Hetiszakaszunk fő témája maga az Egyiptomból való kivonulás és az arra való felkészülés. Az első Pészách-ünnep, a “Pészách-Micrájim” sokban különbözött az utána jövőktől. Az ünnepi bárányáldozatot Niszán hónap 10-én kellett előkészíteni, azaz négy nappal a kivonulás előtt. Úgy látszik, ez tüntetés volt az, egyiptomi állatkultusz ellen, ahol a bárány szentnek számított. Mi pedig ezt a “szentet” feláldoztuk Istennek. Az ajtófélfákat be kellett kenni a bárány vérével, hogy az elsőszülöttek csapása elkerülje a zsidó házakat. Útra készen kellett állni éjfélkor: “derekatok felövezve, saruval a lábatokon, bottal kezetekben”, hogy a kiszabadult rabszolgák azonnal elindulhassanak a pusztába. Hetiszakaszunk felsorolja és részletezi azokat a törvényeket melyek az egyiptomi kivonulással kapcsolatosak. Elsősorban az elsőszülöttek törvényét írja le a Tóra. Ők voltak a nép papjai egészen az aranyborjú felállításáig. Akkor kicserélték őket a kohanitákkal, illetőleg megváltották magukat. Mind a mai napig szokás az elsőszülött fiút “kiváltani” egy kohanita által. Ugyancsak az ősi törvény nyilatkozik meg az “elsőszülöttek böjtjé”-ben Pészách előestéjén, amit Tóratanulással váltanak meg. A másik törvény, ami a kivonulással kapcsolatos, a mezuzá törvénye. A szó eredetileg ajtófélfát jelent. Később átment arra a pergamentekercsre és annak tokjára, amit a zsidó házak ajtófélfájára szegeznek. A pergamenre a Smá Jisráél szövege van írva és hivatása az emlékeztetés a benne írtakra. Semmi esetre sem a ház védelme! A mezuzá csókolgatók, akik azt sem tudják, mi áll benne, csupán talizmánnak tartják, amely védi a házat. Nincs ennél nagyobb tévedés! Az egyiptomi kivonulás emléke a tfilin is, amit naponta tesz fel a zsidó ember a reggeli imánál. Egyik legfontosabb parancs a hetiszakaszban az utódok nevelése, tanítása és a kivonulás emlékének biztosítása. Társadalmi törvények sokasága kapcsolódik az egyiptomi kivonulás emlékéhez.

Az utolsó csapás, az elsőszülöttek halála nyers iszonyatával szinte lehetetlenné teszi, hogy azonosuljunk vele. Egy progresszív rabbi szerint nem is ez volt a lejegyzés célja. Amikor a fáraó szembeül az irtózatos csapással, amely őt magát, családját és népét érte, még aznap éjjel magához kéri Mosééket, és minél előbbi távozásukért eseng. Beszéde, mint a 20. század elejének tudós rabbija, Umberto Cassuto észreveszi, zaklatott, rövid, felkiáltásszerű, mindössze egy-két szótagos szavakat használ hosszan, szinte olyan benyomást kelt az olvasóban, mintha dadogna. A szóválasztás utalhat arra is, hogy szinte megbénul, beszédképtelenné válik az elszenvedett sokktól. A nyelvhasználata láthatóvá teszi, érzékelteti a lelkiállapotát. Ahogy a sűrűn emlegetett

sötétség, a hetiszakaszban szereplő utolsó három csapás közege szintén kifejező: a végén minden sötétben történik. A sáskák tömege eltakarta a földet, a következő jel maga a sötétség volt, a tizedik csapás úgyszintén az éjszaka közepén következett be, az „éjszaka” szó többször vissza is tér a választott idézetben. A szörnyeteg, aki elnyomja, kínozza Izrael népét, megtört szívé, szinte már zavarodott apaként kerül elénk ebben a jelenetben, aki még arra is alig képes, hogy a megfelelő kifejezésekkel könyörögjön Mosének, menjen már. Ellen Weinberg Dreyfus szerint a Tóra célja az ennek a jelenetnek a színrevitelével, hogy még a legszörnyűbb ellenségünk iránt is felkeltse együttérzésünket. Az, hogy megtanítson minket még velük is vállalni legalább ennyi közösséget. A széder-este liturgiája megerősítheti ezt az értelmezést is a tíz csapás felsorolásával. A borból kilötyögtetett cseppek számos értelmezés szerint a könnyeinket jelképezik. Annak elismerését, hogy a mi szabadságunk kivívása elnyomóink szenvedésével járt, és erre is emlékeznünk kell a kivonulás történetét, a legfontosabb történetünket felidézve.

Balla Zsolt, a lipcei közösség rabbija Komoly kognitív disszonanciát érezhet minden egészséges, morális érzékkel ellátott ember, mikor a következő mondatokat olvassa: „Izrael gyermekei úgy tettek, ahogy Mose mondta: ezüst- és aranyedényeket, valamint ruhákat kértek az egyiptomiaktól. 35. Az Ö-rökkévaló jóindulatot keltett a nép iránt az egyiptomiakban, eleget tettek a kérésüknek, ők pedig kifosztották/kiűritették Egyiptomot.” Hogyan kérhettek a zsidók az egyiptomiaktól kölcsön, hogyha pontosan tudták, hogy ezt sohasem fogják visszaadni? Erre a morális problémára a rabbinikus irodalomban sok válasz született, ezek közül fogunk néhányat ismertetni: 1. Egy fejezettel korábban, az Exodus 11:2-ben olvassuk, mikor az Ö-való ismerteti Mosével, mi fog történni az utolsó, tizedik csapásnál: „Beszélj – kérlek – a nép füle hallatára, hogy kérjenek, férfi az ő társától és nő az ő társnőjétől ezüst edényeket és arany edényeket.” A mondatban szereplő נָ (,„ná”) szóra reflektálva, amit talán legjobban „légy szíves”-nek lehetne lefordítani, írja a Babilóniai Talmud: „Így szólt a Szent – áldassék Neve! – Moséhez: könyörgöm, menj a zsidó néphez; könyörögj nekik, hogy kérjenek kölcsön arany és ezüst edényeket az egyiptomiaktól; nehogy azt mondja Ábrahám, hogy a 'rabszolgaságra kényszerítik, és sanyargatják őket' beteljesült, de az 'azután ki fognak vonulni nagy vagyonnal' viszont nem teljesült be.” Az Ö-rökkévaló is érzi, hogy mindez ellenérzést fog kiváltani a kivonuló zsidókból, de nem tehet mást, mert köti Ábrahámnak tett ígérete. 2. Rábbi Smuél ben Méir (Rásbám), Rási unokája szerint a „kérni” szó ebben a kontextusban nem kölcsönkérést jelent, hanem a teljes tulajdonjog átruházásának a kérését. 3. Rábbenu Báchjá ben Ásér követi Rásbám gondolatát, és hozzáteszi, hogy még ezzel sem volt semmi erkölcsi probléma, hiszen a többszáz éves sanyargatottságnak, a gyermekek Nílusba vetésének, egyszerűen nem is számszerűsíthető az ára. Ők mindennek egy apró töredékét kérték el. 4. Josh Blass rabbi szerint sokkal mélyebb oka kell lennie ennek, mint az Ábrahámnak adott ígéret. A kivonulással hátra kellett hagyni a rabszolgamentális, és ennek az volt az egyetlen módja, ha anyagi biztonságban is érezték magukat. A nagy vagyon szerepe az volt, hogy pszichológiailag megtörje a zsidókban a rabszolgaság által kialakított passzivitást. Ezek a válaszok mindössze a jéghegy csúcsa, de ezekből is érzékelhető, hogy Bölcsseink milyen fontosnak érezték, hogy erkölcsi szempontból mély magyarázatot adjanak a tórai történet felvetette problémára.

Peresztegi Ágnes Még óvodás lehetett Áron fiam, amikor a pészáchi széder alatt, a legnagyobb természetességgel mondta a vendégeknek, hogy rabszolgák voltunk Egyiptomban és nehéz köveket kellett pakolnunk, mint Nelly nagymamának Auschwitzban. Ez az összehasonlítás több szempontból is megállja a helyét. A kivonuló zsidók által megszerzett értéktárgyakat értelmezhetjük a rabszolgáknak a kényszermunkáért fizetett jogos kárpótlásként. Hasonlóképpen: a soá után is fizetni kényszerültek a német és egyéb kényszermunkát hasznosító cégek a volt rabszolgamunkásoknak, köztük Nelly nagymamának is. Az emberi jogi jogsértések rendezése mindig nehéz feladat, mert az a csoport, amelyik a jogsértést elszenvedte, nincs abban a helyzetben, hogy saját erejéből elégtételt vehessen. Ma, éppen a soá következtében, nemzetközi szerződések próbálják rendezni ezeket a helyzeteket, ami persze nem azt jelenti, hogy a nemzetközi jog minden esetben igazságot tudna szolgáltatni. A tórai történetben a nemzetközi bíróság szerepét az Örökkévaló tölti be. A történet azonban nem (csak) erről szól. Az Örökkévaló nem azért segít a zsidóknak kivonulni Egyiptomból, hogy megmentse őket, hiszen akkor maradhattak volna ott is, jobb körülmények között. Az Örökkévalónak tervei vannak a zsidókkal, nemzetté akarja őket tenni, és országot akar nekik adni. A Tóra ebben a hetiszakaszban használja az עֲזָרָח (ezrách) szót először, amely a mai héberben állampolgárt jelent. Az egyiptomi kivonulással kezdődik Izrael fiainak nemzetté válása. A kivonulók, az akkori számbavétel szerint (amely csak a férfiakat érintette) 600.000-en voltak. Izrael államának megalakulásakor Erec Jisráel zsidósága is (az akkori számbavétel szerint, ami már mindenkit számolt) 600.000 fő volt. A nemzetté váláshoz, az államalapításhoz azonban nem elég a tagság, de pénzre is szükség van. A második világháború után, amikor a Szövetséges hatalmak legyőzték a náci Németországot, nemcsak maguknak kértek háborús kártérítést, hanem nyomást gyakoroltak annak érdekében is, hogy a közben megalakult Izrael Államának is jóvátételt nyújtsanak. A tórai történetben az Örökkévaló gyakorol nyomást az egyiptomiakra, hogy „önszántukból”, kényszer nélkül odaadják az értékeiket, amelyekre Izrael fiainak, majd nemzetként szüksége lesz. A נִינְיָלוּ szót lehet „kihasználták”-nak is fordítani, és talán ez áll a legközelebb ahhoz, amikor Izrael fiai kihasználják az egyiptomiak helyzetét és elviszik, amit tudnak. Úgy, ahogy Izrael kihasználta az alkalmat, amikor nemzetközi támogatottsága volt a megalakulása után, és kiharcolt egy olyan nemzetközi szerződést, a Luxembourg Szerződést, amely háborús jóvátételre tette jogosulttá, annak ellenére, hogy a II. világháború idején nemcsak, hogy nem állt háborúban Németországgal, de önálló államként nem is létezett még akkor.

HÍREK A VILÁGBÓL

Görög-izraeli együttműködés a kiberbiztonság terén. https://bzsh.hu/2026/01/21/gorog-izraeli-egyuttmukodes-a-kiberbiztonsag-teren/
Gyász: Elhunyt dr. Lebovits Imre holokauszt-túlélő. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/megemelekezések/gyasz-elhunyt-dr-lebovits-imre-holokauszt-tulelo
Lapunk két alkalommal is beszámolt a jeruzsálemi Romema negyed egyik engedély nélkül működő magánbölcsődéjében történt tragédiáról, illetve a meghalt kisgyermek felboncolását ellenző tüntetésről. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/kepzelgesek-koholmanyok-es-hazugsagok-ultraortodox-szulok-a-jeruzsalemi-bolcsoderol-megjelent-sajtohitekrol
Magyar zsidó fiúk, akik megszöktek Auschwitzból. https://kibic.hu/2026/01/22/magyar-zsido-fiuk-akik-megszoktek-auschwitzbol/
Csak egy földrengés. https://izraelinfo.com/2026/01/22/csak-egy-foldrenges/
Gyász, Trump Davosban bemutatta a Béketanácsot és találkozó Moszkvában. https://ujkelet.live/2026/01/22/gyasz-trump-davosban-bemutatta-a-beketanacsot-es-talalkozo-moszkvaban/
Telefonon tárgyalt Putyin Netanjahuval az iráni helyzetről. https://www.atv.hu/kulfold/20260116/putyin-netanjahu-telefon-iran/
Szeptember 20-án, a holokauszt litvániai emléknapja előtt három nappal nyílt meg a Muziejus Dingęs Štetlas, „Az Eltűnt Stetl Múzeuma”. Az intézmény helyszínén, a Šeduva (jiddisül Sadeve) nevű, ma 2400 lélekszámú kisvárosban az ország náci megszállásáig jelentős zsidó közösség élt, hozzávetőleg 200 családdal, a kelet-európai stetlekre jellemző életformával, a piactéren egy 1815-ben fából épült és egy másik, új zsinagógával. 1941 nyarán a település rendőrei és a nácibarát önkéntesek közreműködésével két nap alatt 664 embert öltek meg a helyi gettóban vagy a Liaudiškės erdőben. https://www.szombat.org/tortenelem/litvania-keszen-all-arra-hogy-szembenezzen-a-tortenelme-kenyelmetlen-reszevel
Donald Trump a Béketanács megalakulásakor: örök békét hozunk el a Közel-Kelet számára. https://infostart.hu/kulfold/2026/01/22/donald-trump-a-beketanacs-megalakulasakor-orok-beket-hozunk-el-a-vilagregio-szamara
Két gyerek meghalt, több mint ötven kórházba került egy engedély nélkül működő jeruzsálemi bölcsődéből. https://telex.hu/kulfold/2026/01/19/izrael-jeruzsalem-ovoda-gyerekek-halal
Perzsa zsidó közösség Izraelben békés tüntetést tart iráni pr-ért. https://hu.euronews.com/video/2026/01/15/izraelben-tuntetes-az-irani-tuntetok-mellett-hetek-ota-tartozavargasok-utan
Izrael légicsapásokat mért a Gázai övezetre, több ember meghalt. https://nepszava.hu/3309089_izrael-legicsapas-gazai-ovezet-halalos-aldozatok
Bóka János közzétette az antiszemitizmus elleni cselekvési terv hatpontos tervezetét. https://bzsh.hu/2026/01/21/boka-janos-kozzetette-az-antiszemitizmus-elleni-cselekvesi-terv-hatpontos-tervezetet/
"Szeretettel gyógyítunk a Mazsihisz Szeretetkórházban" – Interjú Dr. Shemesh Assaf főigazgatóval. https://mazsihisz.hu/mazsihisz/intezmenyeink/szeretettel-gyogyitunk-a-mazsihisz-szeretetkorhazban-interju-dr-shemesh-assaf-foigazgatoval-video
Izrael bontani kezdte az ENSZ menekültügyi hivatalának (UNRWA) kelet-jeruzsálemi székházát kedden. A létesítmény megsemmisítését bulldózerekkel végzik. Az ENSZ "példátlan támadásnak" nevezte a lépést, és felhívja a figyelmet, hogy a nemzetközi jog és az ENSZ szervezeteire vonatkozó mentességeket is megsérti Izrael. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izrael-bontani-kezdte-az-ensz-menekultugyi-hivatalanak-unrwa-kelet-jeruzsalemi-szekhazat
A rendőrség megtiltotta a magyar antifasiszták a becsület napja ellen szervezett demonstrációját. https://kibic.hu/2026/01/20/a-rendorseg-megtiltotta-a-magyar-antifasisztak-a-becsulet-napja-ellen-szervezett-demonstraciojat/
Az izraeli diplomácia kalandjai a magyar választások közeledtével. https://izraelinfo.com/2026/01/20/izraeli-diplomacia-fidesz-kampany-dohany-zsinagoga/
Kushner bemutatta az Új Gázát, de a terepen minden a régi. https://ujkelet.live/2026/01/22/kushner-bemutatta-az-uj-gazat-de-a-terepen-minden-a-regi/
Trump veje a Béketanács ülésén bemutatta a felhőkarcolós-lakóparkos Gáza mestertervét. https://telex.hu/kulfold/2026/01/22/gaza-kushner-rendezes-felhokarcolo-vizio-mesterterv
Videó: balul sült el egy helikopterszállítás Izraelben, lezuhant és teljesen összetört a gép. https://hvg.hu/élet/20260116_helikopter-szallitas-izrael-lezuhant-black-hawk
„Voltál-e valaha izraeli ügynök?” - kérdezte Kamala Harris stábja az alelnökjelölttől. https://hu.euronews.com/2026/01/19/votal-e-valaha-izraeli-ugynok-kerdezte-kamala-harris-stabja-az-alelnokjelolttol

<p>Benjamin Netanjahu elfogadta Donald Trump meghívását a Béketanácsba. https://nepszava.hu/3309073_benjamin-netanjahu-izrael-donald-trump-beketanacs-meghivas</p>
<p>Kevesebb mint 200.000 holokauszt-túlélő él ma, felük Izraelben. https://bzsh.hu/2026/01/22/kevesebb-mint-ketszazezertulelo-el/</p>
<p>Városmajor: Emlékezés dermedt lélekkel a dermesztő történelmi fagyban. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/megemlekezesek/varosmajor-emlekezes-dermedt-lelekkel-a-dermeszto-tortenelmi-fagyban</p>
<p>Magyarországnak előnye származhat abból, hogy minden világhatalommal beszélő viszonyban van – jelentette ki Bóka János európai uniós ügyekért felelős miniszter szerdán Budapesten a Danube Institute, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem és az izraeli székhelyű David Biztonságpolitikai Intézet szervezésében létrejött Sorsfordító év: Izrael, a Közel-Kelet, az Egyesült Államok és Európa 2026 küszöbén című nemzetközi konferenciájának A nemzetközi intézmények eltorzulása című panelbeszélgetését lezáró beszédében. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/boka-janos-az-eu-a-politikai-izlamot-es-a-radikalis-woke-ideologiat-jeleniti-meg-uj-alapertekent</p>
<p>Február elején érkezik a Netflixre a Polgár Juditról készült dokumentumfilm. https://kibic.hu/2026/01/20/februar-elejen-erkezik-a-netflixre-a-polgar-juditrol-keszult-dokumentumfilm/</p>
<p>Az izraeli hadsereg figyelmeztet: Trump gázai terve erősíti a Hamaszt. https://izraelinfo.com/2026/01/19/az-izraeli-hadsereg-figyelmeztet-trump-gazai-terve-erositi-a-hamaszt/</p>
<p>A fókuszban Libanon és vita a hírszerzésnél Irán kapcsán. https://ujkelet.live/2026/01/22/a-fokuszbaz-libanon-es-vita-a-hirszerzesnel-iran-kapcsan/</p>
<p>Hogy látja: elnökké választásakor milyen állapotban volt a Mazsihisz? Milyen eredményeket ért el az előző vezetés, és milyen kihívások maradtak utánuk? https://www.szombat.org/politika/felkeszulunk-a-holokauszt-masodik-nemzedeke-gondjainak-kezelesere-is</p>
<p>Végre kinyitották a mentőövet jelentő határátkelőt - az átmeneti kormány első nagy lépése a stabilizáció felé. https://www.portfolio.hu/global/20260122/vegre-kinyitottak-a-mentoovet-jelento-hataratkelot-az-atmeneti-kormany-első-nagy-lepese-a-stabilizacio-fele-812786</p>
<p>A rendőrség megerősítette a nem muszlim imádkozásra vonatkozó, régóta fennálló tilalom megváltoztatását, amely néhány héttel azután történt, hogy Ben-Gvir egyik bizalmasa lett Jeruzsálem legfőbb rendőri vezetője. Zsidó aktivisták üdvözlik az új irányelvet. https://www.szombat.org/politika/a-rendorseg-első-alkalommal-engedelyezte-hogy-zsido-latogatok-nyomtatott-imakat-vigyenek-fel-a-templom-hegyre</p>